Warto pracować legalnie

Kategoria: Polityka Społeczna
Opublikowano: piątek, 22, grudzień 2017 15:45
Sylwia Cyrankiewicz-Gortyńska
Odsłony: 1625

Konieczność uszczelnienia przepisów dotyczących zatrudnienia, likwidacji występujących patologii oraz zwiększenie uprawnień Państwowej Inspekcji Pracy do kontrolowania legalności zatrudnienia – to wnioski z ostatniego posiedzenia Rady Rynku Pracy.

Na spotkaniu, które odbyło się 29 listopada br. poruszono kwestie skuteczności walki z nielegalnym zatrudnieniem.

Z informacji przedstawionych przez przedstawicieli Głównego Inspektoratu Pracy wynika, że w 2017 r. (od stycznia do października) inspektorzy pracy przeprowadzili ogółem 20,6 tys. kontroli, podczas których badali legalność zatrudnienia i innej pracy zarobkowej obywateli polskich.

Najwięcej kontroli przeprowadzono w sektorze gospodarki handel i naprawy (32% ogółu kontroli). Nielegalne zatrudnienie ujawniono podczas 4,6 tys. kontroli. Nieprawidłowości dotyczyły 11,3 tys. osób, w tym:

- pracę bez potwierdzenia na piśmie rodzaju i warunków zawartej z pracownikiem umowy o pracę – stwierdzono wobec 2,5 tys. osób,
- niezgłoszenie do ubezpieczenia społecznego – w stosunku do 10,8 osób.

Uchybienia stwierdzano najczęściej w sektorze gospodarki: handel i naprawy – 27% wszystkich przypadków.

W 2017 r. największe nasilenie nielegalnej pracy obywateli polskich ujawniono w województwie śląskim – 2 440 osób (22%).

Dlaczego pracujemy nielegalnie? Według pracodawców powodem są:

- **zbyt wysokie koszty pracy,**
- **bariery administracyjne – zatrudnienie nierejestrowane to jedyny sposób na szybkie wykonanie pracy przez pozyskanego na krótki okres pracobiorcy,**
- **krótkie terminy realizacji otrzymanych zleceń,**
- **nieporównanie większe korzyści finansowe niż ewentualne kary.**

Według **pracowników do nielegalnej pracy skłania:**

- **brak możliwości znalezienia pracy legalnej oraz trudna sytuacja materialna (niewystarczające dochody - przymus ekonomiczny),**
- **proponowanie przez pracodawcę wyższych wynagrodzeń bez rejestrowania umowy o pracę,**
- **niewywiązanie się pracodawców z obietnicy legalnego zatrudnienia**.

Odrębną grupę stanowią osoby, które nie są zainteresowane świadczeniem pracy legalnie, głównie z uwagi na chęć ukrycia uzyskiwanych dochodów.

Inspektorzy pracy przeprowadzili ponad 6 tys. kontroli legalności zatrudnienia i wykonywania pracy przez **cudzoziemców. W skontrolowanych podmiotach wykonywało pracę ponad 37,2 tys. cudzoziemców ze 113 państw, w tym 36,4 tys. cudzoziemców z państw trzecich. Prawie 86% wszystkich cudzoziemców objętych kontrolą stanowili obywatele Ukrainy.** Najwięcej poddanych

Phoca PDF

kontroli cudzoziemców świadczyło pracę w województwie dolnośląskim – 5,0 tys. cudzoziemców (13%).

Cudzoziemcy pracowali głównie w sekcjach gospodarki: przetwórstwo przemysłowe – 28% i usługi administrowania i działalność wspierająca – 23%.

W przypadku kontroli prowadzonych w 2017 r. ponad 38% cudzoziemców wykonywało pracę w podmiotach zatrudniających do 9 osób.

Skąd biorą się nieprawidłowości w zatrudnianiu cudzoziemców? Według pracodawców stoją za tym:

- przewlekłość postępowań legalizujących pobyt i pracę,
- duża liczba trudnych i zmieniających się przepisów,
- brak zainteresowania cudzoziemców podjęciem legalnego zatrudnienia - chęć osiągania doraźnych dochodów w krótkich okresach,
- czasowy pobyt cudzoziemców na terytorium Polski i nieopłacalność inwestowania w nich poprzez zatrudnianie w ramach umowy o pracę.

Według inspektorów pracy przyczyną nielegalnego zatrudniania obcokrajowców są:

- dążenie przedsiębiorców do maksymalizacji zysków,
- wykorzystywanie trudnej sytuacji na rynku pracy,
- chęć uniknięcia formalności,
- niedostateczna znajomość przepisów prawa,
- daleko większe korzyści niż ewentualne straty związane z ryzykiem braku odpowiedniej siły roboczej, nieporównanie większe niż ewentualne kary,
- świadome i celowe naruszanie przepisów – pracodawcy wliczają zapłatę niewysokiej ciągle grzywny w ryzyko prowadzonej działalności.

W ocenie Głównego Inspektoratu Pracy, sama Państwowa Inspekcja Pracy poprzez swoją działalność nie jest w stanie w istotny sposób zmniejszyć skali zjawiska nielegalnego zatrudnienia ani też usunąć jego przyczyn. Remedium na patologię nielegalnego zatrudnienia, nie mogą być tylko – choćby w zwiększonej liczbie – kontrole inspektorów pracy.

Potrzebne natomiast jest wyraźne określenie polityki państwa w zakresie ograniczania „szarej strefy", wprowadzenie kompleksowych instrumentów zwalczania nielegalnego zatrudnienia, współdziałanie organów nadzoru i kontroli, zmiany legislacyjne ograniczające możliwość powierzania pracy w sposób nielegalny i wreszcie prowadzenie zakrojonej na szeroką skalę działalności edukacyjnej i informacyjnej.

W **sferze legislacyjnej PIP proponuje**:

- ustanowienie obowiązku zgłaszania osób wykonujących pracę do ubezpieczenia społecznego przed rozpoczęciem pracy,
- wprowadzenie obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne od wszystkich odpłatnych umów cywilnoprawnych, z jednoczesnym ustanowieniem obowiązku zawierania tych umów na piśmie,
- podwyższenie sankcji za powierzenie pracy z naruszeniem obowiązujących przepisów - wysokość

Phoca PDF

sankcji za naruszenie prawa powinna być uzależniona od liczby osób pracujących nielegalnie,
- umożliwienie inspektorom przeprowadzania udokumentowanych czynności rozpoznawczych poprzedzających kontrole.
- **zapewnienie inspektorom Państwowej Inspekcji Pracy dostępu w trybie online do danych zawartych w rejestrach**: Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – w zakresie danych dotyczących zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz płatników składek; Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (RCI PESEL); **bezrobotnych**; stworzenie systemu współdziałania służb i instytucji, których kompetencje obejmują zagadnienia pracownicze, w tym współpracę z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych i Krajową Administracją Skarbową, w szczególności w zakresie sprawnej wymiany informacji.

W ocenie PIP **najważniejszym zagadnieniem wymagającym uporządkowania i działań naprawczych, jest uproszczony system zatrudniania cudzoziemców na podstawie oświadczeń rejestrowanych w powiatowych urzędach pracy**.

Państwowa Inspekcja Pracy od lat postuluje ponadto: dostęp PIP do prowadzonych baz danych o cudzoziemcach; podwyższenie sankcji za powierzenie nielegalnej pracy cudzoziemcowi; stworzenie systemowych mechanizmów pozwalających na koordynację działań różnych urzędów i instytucji w przypadku stwierdzenia naruszeń przepisów; zwiększenie poziomu ochrony cudzoziemców wykonujących pracę na podstawie umów cywilnoprawnych, w szczególności umów o dzieło poprzez wprowadzenie przepisów ograniczających zatrudnianie cudzoziemców tylko do umów o pracę oraz umów cywilnoprawnych, do których stosuje się obowiązek ubezpieczenia społecznego (w tym wypadkowego).

W planach Inspekcji znajdują się działania informacyjno – edukacyjne. Do założeń kampanii informacyjno – edukacyjnej „Pracuję legalnie" należą: propagowanie wyboru pracy legalnej w miejsce zatrudnienia w „szarej strefie" i przyjmowania ofert pracy nielegalnej; uświadomienie pracującym korzyści wynikających z wykonywania pracy legalnie oraz zagrożeń wypływających ze świadczenia pracy nierejestrowanej lub deklarowanej fałszywie; piętnowanie niedozwolonych praktyk stosowanych przez pracodawców, którzy decydują się na powierzanie pracy z naruszeniem obowiązujących przepisów prawa.

Źródło: PIP

Phoca PDF